

אורי וישעי

בית מדרש רב פעלים ע"ש מורן רבנו יוסף חיים זי"ע

בראשות מו"ר הרב אורי סבן שליט"א

שבת מברכין אייר
המולד ליל ששי שעה
06:18 ו-14 חלקים
ר"ח ביום שישי ושבת

התשפ"ו שנת ה'כ"ב לעלון
פרשת שמות וספר דוד
18:47 כניסת השבת:
19:39 יציאת השבת:
20:26 לשיטת רבנו תם:

גיליון מס' 981
כ"ט אל תזנוק את אורי וישעי

אבות פרק א'

לתגובות ניתן לפנות לעורך אלון ארביב ס"ט בדוא"ל: 4136465@gmail.com

כתם פז – ביאורים לפרשה

מבשרם לא תאכלו ובנבלתם לא תגעו טמאים הם לכם (יא, ח)
התורה מלמדת אותנו שהקפדה וזהירות ממאכלות אסורים קשורה
בעצם קדושתו של עם ישראל – כי עם קדוש אתה לה' אלוהיך
(דברים יד, ב).
שמירת הכשרות היא שמירת ההיגיינה של הנפש האלוהית שבאדם.
כשם שאדם שומר על ניקיון גופו, כך נדרש לשמור על טהרת
נשמתו – שלא תיטמא מדברים שאינם מתאימים לקדושתה.
המאכלים האסורים מוגדרים בתורה שקץ ותועבה, משום השפעתם
הפנימית. הם "מטמטמים" את הלב והמוח – חוסמים את הרגישות
הרוחנית והיכולת לחוש קדושה. עם ישראל, שהם עם סגולה,
מחוננים בנפש עדינה וקדושה, וכל פגם במזונם משפיע עליה.
המדרש מביא משל לכך: שני אנשים מאושפזים אצל רופא. האחד
נמצא במצב טוב, והשני במצב סופני. הרופא אוסר על הראשון
מאכלים מסוימים, אך השני, שאינו צפוי להבריא – רשאי לאוכלם.
החולה המזומן לחיים חייב להישמר, שכן יש תקווה לבריאותו. כך
עם ישראל, שמזומנים לחיי עולם – מצווים להישמר מטומאת
המאכלים כדי לשמור על קדושתם בעולם הזה ולעיתיד לבוא.

כשרות חיונית ליהודי

המאכל משפיע לא רק על הגוף, אלא גם על הנפש והאופי.
המזון יוצר את תאי הגוף ומשפיע על תכונות האדם. הבורא, היודע
את טבעם של הדברים, גילה לנו בתורתו מהם המאכלים הראויים
לנפש היהודית. יש מאכלים שמחדירים תכונות גסות, אטימות
ונטייה לחומריות, ואילו המזון הכשר שומר על עדינות הנפש ויכולת
הקליטה הרוחנית של האדם.
אם כן, הכשרות היא מערכת של חוקי היגיינה לנפש, השומרת על
טהרת האדם. הזלזול בה עלול לגרום לאובדן הרגישות לקדושה, נזק
שקשה לתקנו.
הדבר נוגע במיוחד לילדים, שגופם ונפשם בתהליך בניין
והתפתחות. מזון כשר מגדל לא רק גוף בריא, אלא גם נשמה עדינה
שפתוחה לקליטת אור רוחני.

ובכל יהודי יש נקודה קבועה של קדושה, שאינה מתחללת לעולם.
המדרש מפרש את הפסוק כי קדוש אני – בקדושת אני, בין
מקדשים אותו ובין אם אין מקדשים אותי. כלומר, קדושתו של ה' לא
יכולה להתקלקל אפילו אם אין מקדשים אותי.

הקדושה האלוהית הזו חקוקה אצל יהודי, ובזכותה, גם כאשר נראה
שיש באדם ערבות של טוב ורע, הנקודה הקבועה שאינה ניתנת
לשינוי מכריעה לטוב.

וכדברי רז"ל בקידושין (מ): לעולם יראה אדם עצמו כאילו חציו חייב
וחציו זכאי, עשה מצוה אחת – אשריו, שהכריע את עצמו ואת כל
העולם לכף זכות.

על האדם לעורר את הנקודה הקבועה שבתוכו, ולחדש אצל היהודי
את מצבו הרוחני, שכולו יהיה טוב וקדושה, שהכשרות חיונית לו.

עטרת פז – עאמר עורר

על הפסוק בפרשתנו בקרבי אקדש ועל פני כל העם אכבד וידם אהרן (י, ג)
דורשים רז"ל במדרש (ספרא) כיון שידע אהרן שבניו ידועי המקום – שתק,
וקבל שכר על שתיקתו וכו' – סימן יפה לו.
אהרן הכהן בזמן זה היה אונן ובדר"כ מתפרצת באדם הבכיה או השתיקה
ופעמים שואל בענין המיתה על קרובו, שאולי המיתה היתה יכולה להימנע
אם היה עושה כך או כך, מדוע נפטר צעיר וכו', רק לאחר תקופה האדם
מתרגל ומתיישבת דעתו ומבין שהכל מאיתו יתברך, ובאהרן הכהן התורה
מעידה על שתיקה של אהרן וידום אהרן, מיד! ולכן זכה לשכר.
ידועים דברי המשנה במסכת זבחים (צט). בדין אונן (אדם שקרוב
משפחתו מדרגה ראשונה נפטר וטרם נקבר) אינו מקריב ואינו חולק לאכול
מהקרנות בערב, והגמרא הביאה לכך מקור מהפסוק שנאמר שלמים –
כשהוא שלם מביא, ואינו מביא כשהוא אונן. עומק הדברים: שלימותו של
האדם נמדדת לפי פנימיותו – עבדו את ה' בשמחה (תהלים ק, ב), השמחה
מבטאת את שלימות הנפש.

כאשר פניו של אדם מאירות, הוא שייך לאמונה ולקדושה, כפי שנאמר עוז
וחדוה במקומו (דברי הימים-א טז, כז). לעומת זאת, אונן השרוי בעצב על
פטירת קרובו חסר את אותה שלמות, פניו כבויות והוא אינו במצב שלם.
לכן אינו ראוי להקריב קרבן, כי עבודת הקרבן דורשת שהאדם יהיה במצב
של שלימות פנימית. לכן הוא גם פטור מתפילה, שתוקנה במקום קרבן,
ונאמר אין עומדים להתפלל אלא מתוך שמחה של מצווה (ברכות לא).
כשהאדם שבור – אין הוא כלי להכיל את האור האלוהי של הקרבן או
התפילה, כנאמר בזוהר (ח"ג דף צ, ב) קוב"ה לא שריא באתר פגים, הקב"ה
לא שורה במקום פגום, אלא במקום שלם.

יוצא אפוא שאדם מביא קרבנות כשהוא שלם ואינו מביא כשהוא אונן.
רבותינו המקובלים מבארים הלכה זו שהאבל נקרא חסר בשלימות נפשו,
ולכן אינו ראוי להקריב קרבן. אולם אבלות אינה עונש חלילה, אלא תיקון.
ואף לא תיקון לנפטר בלבד, שלעיתים היה צדיק גמור ואינו זקוק לכך, אלא
תיקון לנפש האבל החי. כאשר מסתלק אדם קרוב, נוצר באבל חלל –
חלקים של קדושה שנעקרו ממנו, והטומאה משתוקקת למלא את מקומם.
משום כך ציוותה התורה על ימי אבלות, כדי שישמור האדם על חסרונו
בקדושה, והחלל לא יתמלא מכוחות הטומאה.

זהו גם הטעם להקלות שהנהיגו חכמינו בדיני אבלות, ראו כי כוח הטומאה
הולך ונחלש, וממילא נתמעט הצורך להחמיר באבלות. וכלשון חז"ל במועד
קטן (כא). הלכה כדברי המקל באבל.

אך יש לזכור: גם בזמן שאדם מתאבל, עליו להישמר מעצבות. גם בתוך
האבל מצווה האדם לעבוד את ה' בשמחה – אמנם לא שמחה שמתבטאת
בחזין, אלא שמחה פנימית, של אמונה בה'. כי העצבות מחלישה את האדם
ומושכת אותו כלפי מטה, ואילו השמחה מעלה אותו מעלה אל הקדושה.

שמחה שְׂמֵחָה, עֵנֶה

העלון יוצא באדיבות הרבה של משפחת גניש הי"ו
להצלחתם ולרפואתם ולחיי משפחתם
אורך ימים ושנות חיים, אכ"ר

הליכות מלכי – קדושת הכהן

מצינו במשנה ביומא (ל) שהכהן נבחר לשרת את הבורא ית' בעבודות בית המקדש, לפיכך אפילו אם הוא טהור, הוא מחויב לקדש את עצמו ולטבול במקווה לפני תחילת עבודתו. והכהן גדול מחויב ביום הכיפורים להתקדש עוד יותר, ולכן הוא מצווה לטבול באותו היום חמש טבילות, ולעשות עשר קידושי ידיים ורגלים במהלך עבודות היום, כמבואר שם בגמ'.

עוד כתוב בתורה (ויקרא כא, ח) וקדשתו כי את לחם אלוֹקִיךָ הוא מקריב. ומפסק זה למדו חז"ל בגיטין (נט:) שבגלל שהכהן הוא ממושרתי הקב"ה, לכן נצטוונו לקדשו ולכבדו: שהוא יעלה ראשון לתורה, ושיזמן בברכת המזון, וכשמחלקים מנות אוכל, הכהן יקבל את המנה המשובחת. וכך גם פסק הרמב"ם (פ"ד מהל' כלי המקדש הל' א – ב).

עחילת הכהן על כבודו

מצינו במדרש (ספרא אמור כא, ו) דרש הפסוק קדושים יהיו לאלוֹקִיָּהם – על כרחם. והביאור בזה – כהן הנוול לאבא כהן, לא יכול לומר שאינו מעוניין בקדושה המיוחדת שנצטוו בה הכהנים כגון שלא להיטמא למתים, ולא לשאת גרושה, והוא מעדיף להתנהג כישראל. אלא מכיוון שבא לעולם ככהן – בעל כורחו הוא מצווה בקדושת הכהונה, ואינו יכול להסתלק מכך. ובחינוך (מצוה, רסט) כתב וז"ל: וקדשתו – על כורחו. ואין זה תלוי כלל ברצונו של הכהן. ולפיכך כותב שם ספר החינוך, שאפילו כהן בעל מום שאינו כשיר לעבוד בבית המקדש, בכל זאת מכיוון שהוא מזרע הכהונה – חייב הישראל לכבדו כמו שמחויב לכבד כהן בריא שראוי לעבודה בבית המקדש. ומאחר והישראל מצווה לכבדו, כי זהו כבודו של הקב"ה שמכבדים את משרתיו – אין הכהן רשאי למחול על כבודו, עכת"ד.

אמנם בהגהות המרדכי סוף מסכת גיטין (סי' תסא) מביא, שהיה כהן ששירת את רבנו תם למרות שהיה ישראל. וכתב שם בשם רבנו פטר, שר"ת הסכים להשתמש בכהן – מאחר והכהן רשאי למחול על כבודו. וכדבריו פסק הרמ"א (או"ח סס"י קכח, מזה). והטעם לכך הוא, כי הכבוד ניתן להנאות הכהן, וממילא נעשה הכהן בעלים על הכבוד, ואדם רשאי לעשות בדבר ששייך לו כרצונו. אמנם אם הכהן רוצה לעשות לישראל מלאכה שיש בה בזיון ולא רק מגיעת כבוד, הדין הוא, שאם יש לכהן הנאה ממונית או תועלת אישית מכך – הוא רשאי לעשותה. אבל אם אין לו שום תועלת מכך, אלא עושה זאת בגלל שהישראל ביקש ממנו וכדומה.

לדעת הט"ז (או"ח סי' קכח, לט) אין הכהן רשאי למחול על בזיונו. אמנם יש שחולקים עליו וסוברים שגם באופן הזה רשאי הכהן למחול על בזיונו. וכתב שם המשנה ברורה (שם ס"ק קעה) שלכתחילה ראוי להחמיר כדעת הט"ז דאין הכהן רשאי למחול.

החיוב בזמן הזה לכבד את הכהן

כתב המגן אברהם (סי' רא, ב) שהחיוב על הישראל לקדש את הכהן הוא מן התורה, וצריך להקפיד להקדים את הכהן בכל הדברים שנאמרו בגמ' בגיטין (שם), אכן הסכים לדברי הרמ"א בשם המרדכי, שרשאי הכהן למחול על כבודו לאחר שכיבדוהו. אמנם לגבי עליה לתורה, הכריע מרן הש"ע (סי' קלה, סע' ג) שמפני דרכי שלום תמיד קודם הכהן לישראל, ואפילו אם הכהן הינו עם הארץ ובאותו מניין מתפלל גם ישראל תלמיד חכם מופלג, ולא מועיל אם הכהן ימחל על כבודו.

קומי אורי – סיפור לשבת קודש

כבודם של חכמי ישראל לדורותיהם נחשב אצל רבים כקבלת תורה, קבלת התורה הינו מושג מושאל מקבלת התורה האמתית שקיבלנו בסיני, ובס"ד יש באמתחתנו סיפור המתאר עד כמה חשים על כבודם של תלמידי החכמים ע"י צאן מרעיתם, ובוודאי שכבודם של ת"ח משפיע על יראת השמים של כל בני העיר.

שנים רבות חיכו יהודי העיר, שנמנו על חסידיו של הרבי בעל חידושי הרי"מ מגור זי"ע, לביקור של רבם הנערץ בעירם. בימי חגי תשרי לא היה כמעט יהודי שלא נסע לרבי, מרחק של ימים ארוכים, וכעת שהרבי הודיע כי בא לביקור אצלם, לא היה זה פלא שהמאורע הסעיר את רוחותיהם של כל החסידים הנאמנים. גבאי בית הכנסת הגדול ניצחו על המלאכה בגאון – הם חילקו בין כל התושבים את המלאכות הרבות, החל מהקמת שער הכניסה עם קישוטי ברוכים הבאים, ארגון אירוח מלכותי לרבי, סעודות שבת עם מיטב המאכלים וכן הלאה. שיא הביקור היה ללא ספק השיש (עריכת השלחן) בליל שבת, היטב ידעו כי הרבי נוהג לערוך את השלחן באריכות רבה, ומקפיד מאוד שהשלחן יהיה ערוך מכל טוב בשפע רב שיספיק לכל החסידים הנוכחים. את האחריות על סעודות השבת, חילקו ביניהם מספר משפחות מאושרות על הזכות שנפלה בחלקם.

ליל שבת הגיע. בית הכנסת המקושט היה מלא מפה לפה בחסידים שהצטופפו סביב השלחן הערוך לתפארת, שבראשו ישב הרבי הקדוש. לאחר שהרבי קידש על היין, בצע מהחלות וסיים את שירת המזמורים, הגיע עת המנה העיקרית. המנות היו מחולקות לצלחות שונות שהמשפחות הרבות הביאו. הרבי נטל לידייו את אחת הקערות, כשמשויו ממתנים שייטול מנה אחת ואז יחלקו את 'השיריים' לחסידים.

הרבי נעץ את המזלג בחתיכת עוף, הרימוהו, ולאחר השתהות קלה החזיר את החתיכה לצלחת. המחזה נשנה בשנית, אך אז הרב לקח את הקערה ודחפה מעל פניו. הנוכחים הבינו כולם כי יש דברים בנו וכי לא סתם הרבי בחר שלא לאכול מקערה זו. בעל הקערה, בסתר ליבו נבוך מאוד, ולא הבין מדוע הרבי אינו מעוניין במאכלים אותם הכינו בעבורו בעמל רב. עוד לפני שהסתיים השיש, יצא אותו יהודי בדכדוך מהאולם והלך לביתו, ובדמעות סיפר לרעייתו את אשר ארע.

אשתו פרצה בבכי, והחלה לתאר את המאמץ האדיר שהשקיעה בהכנת המאכלים, תוך שהיא מראה לבעלה את הסיר הגדול בו השתמשה. לפתע נמלטה זעקה מפיה – התברר לה לפתע כי את העופות אותם הכינה לכבוד הרבי בישלה בטעות בסיר החלבי. הזוג עמד נרגש אל מול קדושתו של הרבי, שראה ברוח קודשו כי המאכל אינו כשר, ולכן לא אכל ממנו.

החסיד רץ חזרה לבית הכנסת ובהתרגשות רבה סיפר לכל הנוכחים על מדרגתו העצומה של הרבי. הרבי ניסה לבטל את הדברים אולם לקולות ההשתאות בציבור אמר כי יסביר לכולם את העניין – דעו לכם, כי בכל פעם שהנני מכניס דבר מאכל לפי אני מקבל על עצמי בקבלה מוחלטת שבמידה והמאכל שאותו אני אוכל אינו כשר, אני מבקש מה' כי המאכל יתקע בגרוני ואמות ללא שהמאכל יכנס לגופי.

המשיך הרבי: בסך הכל הקב"ה לא רצה שאמות ולכן מנע ממני מלהכניס את המאכל שהתברר כי אינו ראוי לאכילה.

עם האיסור

ואת החזיר וכו' טמא הוא לכם (יא, ז)

מסופר על הגאון המלבי"ם שראה פעם אחת איך אחד מבני עירו אוכל בשר אחר רח"ל, נענה ואמר לו בחריפות הנני רואה שאתה גאון יותר מהרמב"ם אמר לו: מה כונת הרב? השיבו המלבי"ם: הרמב"ם אמר שלא ידע מה טעם יש בחזיר לאוסרו ואתה תדע הטעם (גן יוסף).

לע"נ הר"ר טל כהן בן פרטונה ז"ל
לע"נ ה"ה רחמים (רחמין) גניש בן חותה ז"ל
לע"נ מרת דוריס לוי בת סוזט ז"ל

